

VAN DER WALTSTRAAT: Andries van der Walt was die eenaar van die plaas Elandspoort, een van die plase waarop Pretoria aangelê is. In die Eeufees-Album van Pretoria, bls. 15, verskyn 'n tekening van sy huis, geteken deur dr. Leyds. Dit het in die nabyheid van die teenswoordige stasie gestaan.

Van der Walt was die eerste veldkornet van Pretoria, en totdat A. F. du Toit in 1857 as landdros aangestel is, het die hele bestuur van Pretoria feitlik op hom gerus.

VERMEULENSTRAAT: Kootjie Vermeulen was 'n bekende ingesetene en Heemraad van Pretoria gedurende die vroegste dae van sy bestaan. Op 27 Mei 1856 vind die eerste sitting van die volksraad in Pretoria in sy huis plaas, waarskynlik ook latere volksraadsittings tot tyd en wyl die eerste raadsaal in gebruik geneem is. Hierdie huis was in Pretoriusstraat geleë waar later die Volkstem-kantoor opgerig is, regoor die huidige magistratuurshof. Vermeulen was blykbaar goed bevriend met Andries Pretorius en het ook aan die slag van Boomplaats deelgeneem.

F. J. DU T. SPIES.

Die Geskiedenis van Hercules

III

In 'n vorige artikel het mnr. Peacock nagegaan hoedat die voorstede Hermanstad, „Pretoria Gardens,” Mountain View en Daspoort tot stand gekom het. Daspoort het nog 'n deel gevorm van Innesdal, maar omdat sekere moeilikhede opgeduik het, het persone in Daspoort begin agiteer vir afskeiding van Innesdal. Lees nou verder:

In Oktober 1925 vind afskeiding plaas en die eerste gesondheidskomitee vir Daspoort word gekies. A. H. W. Luderitz word die eerste voorsitter met P. A. Taljaard (tans raadslid van Pretoria-Stadsraad), J. J. Bouwer, S. F. Jacobs en Moulang as die ander lede.

'n Begin is gemaak met 'n oortrekking van £250 in die Nasionale Bank en die lede moes almal as borge teken. Verder het Innesdal darem 'n span muile en 'n nagwa aan die Daspoortgesondheidskomitee geskenk. Die kombuisie van die ou Uniesaal, tans Von Bioskoop, was die eerste kantoor met P. J. Steenkamp as deelydse sekretaris en Mej. Fourie

(nou Mev. Wolvaardt) as tikster. Die eerste voltydse sekretaris was C. D. Kleynhans en hy is opgevolg deur W. J. Behrens.

In 1928 het die Gesondheidskomitee verhoogde status gekry en word hy 'n Dorpsraad. In dieselfde jaar word die nuwe kantore geopen op die hoek van Frederick- en Edwardstrate en was Daspoort besig om dorp te word. Die eerste burgemeester was P. A. Taljaard met A. H. W. Luderitz, G. A. Sinovich, Chater, Cronje, en Jacobs as die dorpsraadslede.

Die naam Daspoort was eger misleidend en daarom moes 'n nuwe naam gevind word. Eers het 'n rondskrywe na die skole van Daspoort gegaan vir 'n naam maar uiteindelik is die naam van die spoorwegstasie vir die hele gebied wes van die Apiesrivier oorgeneem.

Die ou naam van die stasie was eers Gardens, maar omdat dit verwarrend was met die Gardens in Kaapstad, moes 'n ander naam gevind word en het dit Hercules geword. Nie Hercules na Hercules Malan of Hercules Bart Pretorius of Sir Hercules Robinson nie, maar na die legendariese figuur Hercules, want die sement van die sementfabriek by die Herculesstasie simboliseer ook sterkte. Die voorstadjies het nog hulle name bly behou maar sou na 1928 een gemeenskaplike naam hê. Hercules is dus geen plek in Daspoort nie, maar die naam van die gebied wes van die Apiesrivier. Pretoria Gardens, Mountain View, Booyens, Hermanstad, Daspoort Estate, Claremont en Daspoort is sewe susters met een van nl. Hercules.

(Net soos Brooklyn, Arcadia, Sunnyside, Pretoria-Wes, Capital Park, Hercules, ens. saam Pretoria uitmaak).

In 1928 het Hercules dorpsraad geword maar met die depressie van 1928 tot 1934 was die toename in bevolking so groot dat die dorpsraad in 1930 oorgegaan het tot stadsraad met P. A. Taljaard weer as burgemeester.

In 1930 is elektrisiteit van Pretoria aangesluit en van toe af het die stadsraad begin met straatbeligting en het heelwat besighede in Hercules ontstaan. In 1931 is die burgemeestersketting aan die stadsraad geskenk deur die sementfabriek en vanaf dieselfde jaar het mnr. Alberts, tans onderstadsklerk van Pretoria, stadsklerk geword.

Skole en kerke is gebou, besighede is opgerig, verenigings het ontstaan, die bevolking het gegroei, maar probleme het stadig ontstaan. Die vernaamstes was Lady Selborne, die natuurlike lokasie op die grense van Hercules en watervoorsiening vir die gebied. Daar Pretoria maar net 4 myl van Hercules geleë is en Pretoria vir Hercules water kon gee, is gevoel dat Pretoria ook by magte kan wees om iets met Lady Selborne te doen. Vanaf 1948 is samesprekings gehou tussen Pretoria en Hercules oor inlywing en in Mei 1948 het die Administrateur sy goedkeuring gegee tot so 'n stap sodat Hercules voorstad van Pretoria geword het en Pretoria al Hercules se bates oorgeneem het.

R. PEACOCK